

Een nieuwe groeiplaats van de Pilvaren (*Pilularia globulifera* L.) in de Nederlandse duinen

A. Farjon (Instituut voor Systematische Plantkunde, Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht)

B. Wallnöfer (Institut für Botanik, Rennweg 14, A-1030 Wien, Oostenrijk)

A new locality of *Pilularia globulifera* in the dunes of the Netherlands

Until now *Pilularia globulifera* was restricted, as far as it concerns its coastal distribution, to a few localities on the island of Terschelling. Recently, a tiny population was discovered in the non-calcareous dunes near Schoorl (prov. Noord-Holland). The plants grow in a shallow pool together with *Littorella uniflora* and *Scirpus setaceus*.

De enige groeiplaatsen van de Pilvaren (*Pilularia globulifera* L.) in het Nederlandse kustgebied liggen in het westelijke deel van het Waddeneiland Terschelling.¹ Een deel van deze vindplaatsen dateert van vóór 1950, een deel van na dat jaar; de soort is er nog steeds te vinden.² Op 5 juli 1990 ontdekten wij een nieuwe duin-groeiplaats in de Schoorlse Duinen (Atlasblok 19.12.12), ca. 2 km ten Westen van Schoorl. De plantjes vormden een dicht matje van slechts enkele dm² op een open, vochtig stuk zandoever op enkele meters van de waterlijn. Gezien de kleine groeiplaats en het feit dat de soort hier niet eerder was waargenomen heeft het er alle schijn van dat hier sprake is van een nieuwe vestiging.

De groeiplaats bevindt zich aan de tamelijk vlakke oever van een ondiepe gegraven duinplas in de kalkarme duinen van de Boswachterij Schoorl. Het waterpeil fluctueert sterk, getuige de scherpe en vrij talrijke zoneringen in de oeverbegroeiing. Het waterpeil was uit-

zonderlijk laag. Er vindt vrij aanzienlijke eutrofiëring door meeuwen plaats, zowel in het water als op de deels kale, zandige oevers. De zone dichtbij het water is het meest open; hier groeiden *Pilularia globulifera*, *Scirpus setaceus*, *Littorella uniflora*, *Sagina procumbens*, *Juncus bulbosus*, *Hydrocotyle vulgaris* en *Lycopus europaeus*. Iets hoger komt veelvuldig *Gnaphalium luteo-album* voor, op de meeste plaatsen gevolgd door massale groei van *Epilobium tetragonum*, die een duidelijk zichtbare zone vormt. *Carex trinervis* kenmerkt de overgang naar een meer oorspronkelijke vegetatie met onder andere *Erica tetralix*, *Empetrum nigrum*, *Calluna vulgaris* en *Calamagrostis epigejos*.

De groeiplaats komt ogenschijnlijk goed overeen met de door Weeda³ opgegeven standplaatsen, ofschoon hier *Pilularia globulifera* en *Littorella uniflora* wel samen voorkomen.

1. J. Mennema, A.J. Quené-Boterenbrood & C.L. Plate (red.), 1985. Atlas van de Nederlandse Flora, deel 2, Utrecht.
2. R. van der Meijden, 1990. Heukels' Flora van Nederland, ed. 21, Groningen.
3. E.J. Weeda, 1985. Nederlandse Oecologische Flora, deel 1, Amsterdam.